

Türkiye Barolar Birliği
Adli Yardım Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik

GEREKÇE

Türkiye Barolar Birliği Adli Yardım Yönetmeliği'nin 1. ve 2. maddelerinde Türkçe dil bilgisi bakımından düzeltmeler yapılmış; 2. ve 3. maddesinde Yönetmeliğin dayanak maddeleri 1136 sayılı Avukatlık Kanunu'nun ilgili hükümleri kapsamında tespit edilmiş ve Yönetmelik metninin tamamında Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 21. maddesi uyarınca ilk atıftan sonra yapılan atıflarda atıf yapılan kanunun yalnızca sayısı yazılmak suretiyle mevzuat yazım tekniğine uygunluk sağlanmıştır.

Değişiklik ile Yönetmeliğin 5. maddesinin birinci ve üçüncü fıkrasına eklenen hükümler ile adli yardım başvuru formu ve imzalı taahhütname ile aydınlatma metninin okunduğuna ilişkin beyan ile açık rıza metni yönetmelik ekinde düzenlenmiş olup ayrıca adli yardım hizmeti verilmesi için başvuru sahibinden istenecek bilgi ve belgelere dair uygulamada yorum farklılığına son vermek ve başta 2019 Adalet Bakanlığı Yargı Reformu Strateji Belgesi 6.2.b "*Özel hukuk alanında adli yardıma başvuru prosedürü kolaylaştırılacak, standart bir başvuru formu oluşturulacak ve e-Devlet üzerinden başvuru imkânı getirilecektir.*" şeklindeki hedef olmak üzere adli yardım hizmetine ilişkin düzenlenen raporlarda yer verilen önerilerin gereğini yerine getirmek amaçlanmıştır. Avukatlık Kanunu'nun 180. maddesi uyarınca adli yardım bürosunun gelirleri arasında sayılan "*Adli yardımla görevlendirilen avukatın aldığı ücretin yüzde onu ile davadan haklı çıkan adli yardımdan yararlanan kişinin avukat ücretinden başka, yararlandığı kısmın yüzde beşi*" şeklinde öngörülen miktarın istem sahibinden alınacağına dair düzenlenen taahhütnamenin imzalı olarak alınacağı da ifade edilmiştir. Uygulamada yeknesaklığı sağlamak üzere Yönetmelik ekinde yer alması öngörölmüş başvuru formu, taahhütname, aydınlatma metni ve açık rıza beyanı ile başvuru sırasında istenecek belgeler yasal zemine kavuşturulmuştur.

Yönetmeliğin 5. maddesinin ikinci fıkrasına getirilen düzenleme ile Türkiye Barolar Birliği Avukatlık Kanunu Yönetmeliği'nin 51. maddesi uyarınca tutulması zorunlu defterlerden "adli yardım defteri"nin anılan maddede yapılan değişikliğe paralel olarak elektronik ortamda da tutulabilmesine imkân sağlanmaktadır.

Yönetmeliğin 5. maddesinin üçüncü fıkrasına eklenen "*Baro yönetim kurulu, gerekli belgelere e-Devlet üzerinden ulaşması hukuken mümkün olmayan başvuruvcuların istenecek belgeler konusunda değişiklik yapabilir.*" düzenlemesi ile adli yardıma başvuran ancak çeşitli nedenlerle e- devlet erişimi bulunmayan kişilerden başvuru için talep edilecek Yönetmelik ile belirlenen bilgi ve belgelerin tespiti hususunda takdir mahkemeye erişim hakkına zarar getirmemek üzere Kanun uyarınca adli yardım hizmetinden sorumlu baronun yönetim kuruluna bırakılmıştır.

Aynı maddeye dördüncü fıkraya olarak getirilen "*Adli yardım hizmetinin sağlanacağı yer barosunun farklı olması halinde, başvuruyu alan büro, başvuruyu adli yardım hizmetinin sağlanacağı büroya gönderir.*" düzenlemesi ile adli yardım başvurusunu alan büronun hizmetin verileceği başka il barosu adli yardım bürosuna yurttan mahkeme erişim hakkının sağlanmasını teminen dosyanın gönderilmesi öngörülmektedir.

Maddenin beşinci fıkrasında yapılan değişiklik ile adli yardım talebinin reddi kararlarının tebliği uygulamasından vazgeçilmiş; talebi reddedilen istem sahibine red kararının herhangi bir şekilde

bildirimini usulü ile ulaştırılması, gerek zaman ve emek kaybının önlenmesi gerekse istemi reddedilen yurttaşın hakkında verilen karara bir an önce ulaşmasını teminen öngörülmüştür.

Maddenin altıncı fıkrasındaki düzenleme ile yurttaşların hak arama özgürlüğünün sağlanması, mahkemeye erişim haklarının en üst derecede işletilmesini sağlamak üzere adli yardım hizmeti verecek avukatların konuya ilişkin eğitim almış olmaları sağlanmıştır. Adli yardım hizmeti verecek avukatların konuya ilişkin eğitim almalarının sağlanması 2019 yılı Adalet Bakanlığı Yargı Reformu Strateji Belgesinin 6.2.f “*Adli yardım hizmeti sunan avukatların bu konuda düzenli olarak eğitim almaları sağlanacak ve bu hizmeti veren avukatlara özgü performans kriterleri geliştirilecektir.*” hükmünün gereğini de yerine getirmiş olacaktır. Aynı zamanda yapılan değişikliklerle serbest çalışan avukatlar yanında bağlı çalışan avukatların da adli yardım sistemine dahil olması öngörülmüştür.

Maddeye eklenen “*Bu Yönetmelik kapsamında, istem sahibine yapılacak bildirimler başvuru formu ve taahhütnamede kendisi tarafından bildirilen iletişim kanallarından en az biri kullanılmak suretiyle yapılır.*” şeklindeki fıkra ile Yönetmelikle başvurucuya tercih edeceği iletişim kanallarından en az biri ile bildirimde bulunulacağı düzenlenmiştir.

Yönetmeliğe 5. maddeden sonra gelmek üzere “5/A. maddesi” eklenmek suretiyle istem sahibinden adli yardım başvurusu sırasında alınan taahhütname, yasal zemine kavuşturulmuş ve belgenin içeriğinde yer alması zorunlu unsurlar tespit edilerek uygulamanın yeknesaklaştırılması amaçlanmıştır.

Değişiklik Yönetmeliğinin 6. maddesi olarak düzenlenen maddede Yönetmeliğin “*Adli yardımın yapılışı*” başlıklı 6. maddesinde yer alan hükümlerin kronolojik şekilde düzenlenmesini içermekte olup düzenlemeler ile ivedi görevlendirmeler hariç olmak üzere görevlendirilen avukatın yükümlülüğünün başlangıcı, istem sahibinin 10 gün içinde gerekli bilgi ve belgeleri ulaştırması ve mali yükümlülüklerini yerine getirmesine bağlanmış, adli yardım hizmeti verecek avukatların görevlendirilmesinde mesleki içi eğitim almış olmasının dikkate alınacağı hüküm altına alınmıştır.

Yönetmeliğin 6/a-3 maddesine getirilen fıkra ile ivedi görevlendirme tanımı yapılarak yurttaşın herhangi bir hak kaybına uğramasını önlemek üzere “*Görevlendirme süreci için gereken sürenin, istem sahibinin hakkının ortadan kalkmasına neden olacağı veya giderilmesi imkânsız zararları doğurabileceği anlaşılan başvurular,*”ın gereğinin adli yardım bürosu tarafından Yönetmelikte öngörülen sürelerle tâbi olmaksızın derhal yerine getireceği hükme bağlanmıştır.

Aynı maddede 6100 sayılı Hukuk Muhakemeleri Kanunu kapsamında istemde bulunulan adli yardımın reddi halinde istem sahibinin adli yardım başvurusuna ait yargılama giderlerini karşılamaması halinde başvurusunun reddedileceği hükmü, bu halde istem sahibinin adli yardım isteminden vazgeçmiş sayılacağı şeklinde değiştirilmiştir. Yargılama giderlerinin fon tarafından karşılanması halinde dava sonunda iade olunacak harç ve yargılama giderleri fona aktarılacağı da hükme bağlanarak Fon’un zarara uğraması engellenmek istenmiştir.

Maddeye eklenen hüküm ile büroyu bilgilendirme yükümlülüğü ayrıntılandırılarak görevlendirilen avukata verdiği adli yardım hizmeti ile ilgili olarak büroya düzenli şekilde rapor sunması yükümlülüğü getirilmiştir. Görevlendirilen avukatın hazırlayarak sunduğu raporlarda ve belgelerde büronun ya da temsilciğin mevzuata aykırılık veya ihmal tespit etmesi halinde durumun baro yönetim kuruluna sunulmasına olanak veren düzenleme ile adli yardım hizmeti veren avukatın görevinin gereklerini tam olarak yerine getirmesinin denetiminin sağlanması amaçlanmıştır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Kamu Denetçiliği Kurumunun 19.01.2024 Karar tarihli, 2024/654-S.24.1056 sayılı yazısında “Avukatlık Kanunu kapsamında sağlanan adli yardım hizmetine ilişkin ücret ödenmesine dair esasların ve avukatın ücret talep dilekçesine ilave olarak iletmekle yükümlü olduğu belgelerin normlar hiyerarşisi ilkesine aykırı olarak Yönerge ile düzenlendiği görüldüğünden, ücretin ödenme usulü ve ödemeye ilişkin esasların Yönetmelik ile düzenlenmesi hususunda” Türkiye Barolar Birliğine tavsiyede bulunulmasına karar verilmiştir. Yönetmelik değişikliği ile Ana Yönetmeliğin 7. maddesinde görevlendirilen avukata yapılacak ödeme öncesinde verdiği hizmete ilişkin istenecek belgelere ilişkin belirleme yapılarak alıntılanan Kurum kararının gereği yerine getirilmiştir.

Ceza Muhakemesi Kanununa Göre Tercüman Listelerinin Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik’in 12. maddesi uyarınca yargı hizmetlerinde görev alacak tercümanın giderleri her ne kadar yargılama gideri sayılmamakta ise de giderlerin Hazine’den karşılandığı hükme bağlandığından; adli yardım büronun giderlerini düzenleyen Yönetmeliğin 9. maddesine “çeviri masrafları” ibaresi, yurttaşın mahkemeye erişim hakkının tam olarak işlerlik kazandırmak üzere eklenmiştir.

Avukatlık Kanunu’nun 180. maddesi uyarınca adli yardım bürosunun giderleri arasında sayılan “Büroda görevlendirilecekler ödenecek ücretler” kalemine bürolarda adli yardım başvurusunda bulunanlarla görüşme yapan kişilerin çoğunlukla avukat meslektaşlarımız olduğu dikkate alınarak Yönetmeliğin 9. maddesine büroda görev yapan “avukatlar” da eklenmiştir.

Yönetmeliğin 11. maddesinde öngörülen düzenleme ile adli yardım bürolarının baroya sunacağı rapor tarihi Ocak ve Temmuz ayları olmak üzere yılda iki olarak tespit edilmiştir.

Yönetmeliğin yürürlük maddesine meslektaşlar arasında haksız bir uygulamaya neden olunmamasını teminen ekleme yapılmış ve adli yardım hizmeti yürütecek avukatların eğitim almış olmalarına dair getirilen Yönetmelik hükümlerinin yürürlük tarihleri özel olarak belirlenmiştir.